

Charakterystyka

niektórych gatunków inwazyjnych

Fot. 3. Rdestowce porównanie liści

ul.. Boh. Warszawy 1 A | 76-214 Smołdzino
tel. (59) 811 72 04 | fax. (59) 811 75 09
www.slowinski.pn.pl
e-mail: sekretariat@slowinski.pn.pl

Fot. 4. Dąb czerwony.

Fot. 5. Robinia akacja

Fot. 1. Niecierpek gruczołowaty

Kraina wody, wiatru i piasku naszą pasją

Kraina wody, wiatru i piasku naszą pasją

Rośliny inwazyjne to te spośród roślin synantropijnych (związanych z człowiekiem), które w krótkim czasie zajmują nowe siedliska, powodując straty przyrodnicze, ekonomiczne, kulturalne oraz zagrażając zdrowiu i życiu człowieka.

Niektóre cechy roślin inwazyjnych:

- produkcja ogromnych ilości nasion, rozsiewanych na duże odległości,
- posiadanie podziemnych kłączy i bulw, które mogą być przenoszone przez wodę,
- zdolność przetrwania niekorzystnych warunków środowiskowych (susze, powódzie),
- zdolność do regeneracji nawet z bardzo małego fragmentu rośliny macierzystej,
- skuteczniejsze przywabianie zapylaczy (owadów zapylających).

Charakterystyka niektórych gatunków roślin inwazyjnych

Niecierpek gruczołowy (*Impatiens glandulifera*) - gatunek pochodzenia azjatyckiego, sprowadzony do Europy w XIX w. jako roślina ozdobna. Jest rośliną jednoroczną, dorastającą nawet do 3 m wysokości, lodyga jest czerwono zabarwiona i pusta w środku. Kwiaty niecierpka są różowe, czasem białe, zebrane w obfite grona. Owoce są wydłużone, pękające pod wpływem dotyku lub mocniejszego powiewu wiatru, wyrzucając przy pęknięciu nasiona na odległość nawet 6-7 m od rośliny macierzystej. Taki rodzaj rozsiewania nasion, zwany ballochorią, zwiększa inwazyjność niecierpka. Dzięki szybkiemu wzrostowi niecierpek konkuruje z roślinami rodzimymi o wodę, sole mineralne, światło i miejsce. Dodatkowo nasiona mogą być przenoszone przez wodę, co pozwala niecierpkowi na zajmowanie nowych, często odległych siedlisk. W ten sposób pokonuje bariery ekologiczne, niemożliwe do przekroczenia przez wiele gatunków rodzimych (drogi, rzeki). Ponadto niecierpek gruczołowy ma właściwości allelopatyczne — hamuje kiełkowanie i wzrost innych gatunków roślin. Ponadto kwiaty niecierpka gruczołowego są chętnie odwiedzane przez owady zapylające — są duże i produkują więcej nektaru niż gatunki rodzime.

Rdestowce: sachaliński, ostrokończysty oraz pośredni (*Reynoutria sachalinensis*, *R. japonica*, *R. x bohemica*) - gatunki pochodzenia azjatyckiego (mieszaniec - rdestowiec pośredni po raz pierwszy pojawił się w Europie, skąd został opisany), sprowadzone do Europy w XIX w. jako rośliny ozdobne. Są roślinami wieloletnimi, dorastającymi nawet do 4 m wysokości. Gatunki rdestowca różnią się od siebie głównie rozmiarem i kształtem liści — ostrokończysty ma jasnozielone liście o długości 5-15 cm, w zarysie eliptyczne z prosto uciętą nasadą, natomiast liście rdestowca sachalińskiego są znacznie większe, osiągają długość nawet 30 cm, są szeroko eliptyczne z sercowatą nasadą. Rdestowiec pośredni łączy w sobie cechy obu gatunków macierzystych, w związku z czym liście są średniej wielkości o sercowatej nasadzie, lecz nie tak mocno zarysowanej jak w przypadku r. sachalińskiego. Rdestowce to gatunki silnie inwazyjne — są zagrożeniem nie tylko dla różnorodności biologicznej, ale również powodują straty ekonomiczne (ich silne kłącza i pędy są w stanie przebić asfalt), stwarzają zagrożenie powodziowe porastając brzegi cieków wodnych i zmniejszając ich przepływ, zmniejszając widoczność wzdłuż dróg i torów kolejowych. Powodują także zmiany w krajobrazie, utrudniają zwierzętom wędrówki, zmniejszając atrakcyjność turystyczną, po przekwitnięciu i opadnięciu liści szpecą przestrzeń. Dodatkowo mają właściwości allelopatyczne hamujące wzrost innych roślin. Często tworzą jednogatunkowe łany, zacinając glebę i uniemożliwiając rozwój jakichkolwiek innych roślin.

Nawłocie: kanadyjska i późna (*Solidago canadensis*, *S. gigantea*) - gatunki pochodzenia amerykańskiego, sprowadzone do Europy w XIX w. jako rośliny ozdobne i miododajne. Są roślinami wieloletnimi, dorastającymi do 1,5 m wysokości, kwiaty żółte, zebrane w wiechowaty, trójkątny w zarysie kwiatostan. Owoce posiadają aparat lotny, co umożliwia rozprzestrzenianie się nasion z pomocą wiatru (czasem na duże odległości). Dodatkowo nawłocie potrafi pomnażać się wegetatywnie poprzez podział kłącza, którego fragmenty mogą być przenoszone przez wodę. Nawłocie tworzą jednogatunkowe łany, zagłuszają rośliny rodzime. Ponadto gatunki te są atrakcyjne dla zapylaczy. Tworząc monokulturę sprawiają, że zacierają się mozaikowatość siedlisk, w skutek czego powodują utratę miejsc lęgowych, schronień oraz bazy pokarmowej wielu gatunków zwierząt, przede wszystkim ptaków.

Robinia akacjowa (*Robinia pseudoacacia*) - gatunek pochodzenia amerykańskiego, sprowadzony do Europy na początku XVII w. jako roślina - drzewo przydrożne, parkowe oraz ozdobne. Robinia dorasta nawet do 25 m wysokości, choć rzadko przekracza 15 m. Posiada pierzasto złożone liście oraz okazałe, białe, zebrane w grona kwiaty, o przyjemnym zapachu. Kwiaty są jadalne, mają właściwości lecznicze. Są miododajne, więc chętnie odwiedzają je zapylacze, w tym pszczoły. Robinia wytwarza odrośla korzeniowe (przez co zdobywa nowe tereny i jest trudna w zwalczaniu), ponadto współżyje z bakteriami korzeniowymi, wiążącymi azot atmosferyczny, przez co wpływa na podnoszenie żyzności gleby. Dzięki odroślom korzeniowym gatunek ten tworzy tzw. łaski robiniove, często bardzo gęste, trudne do przebycia zarówno przez człowieka jak i przez zwierzęta. Zmiana żyzności gleb powodowana przez robinie jest szczególnie niebezpieczna dla bardzo cennych przyrodniczo siedlisk muraw kserotermicznych.

Dąb czerwony (*Quercus rubra*) - gatunek pochodzenia amerykańskiego, sprowadzony do Europy pod koniec XVII w. jako drzewo domieszkowe do lasów. Od rodzimych gatunków dębów odróżniają go: ostro zakończone, klapowane blaszki liściowe, przebarwienie się liści jesienią na kolor czerwony (rodzime gatunki rzadko się przebarwiają, a jeśli - to na pomarańczowo-brązowy kolor), żołędzie dębu czerwonego są krótsze i bardziej pękate. Gatunek ten jest odporny na susze, mrozy oraz zanieczyszczenia (dzięki czemu rozprzestrzenia się wzdłuż dróg). Liście tego dębu również bardzo długo się rozkładają, a ich gruba warstwa zalegająca na ziemi utrudnia rozwój jakiegokolwiek roślinności. Żołędzie są przenoszone przez zwierzęta, co pomaga dębowi na zdobywanie nowych siedlisk. Żołędzie są również chętnie zjadane przez zwierzęta (dziki, wiewiórki, sójki).

Najgroźniejszymi, bo zagrażającymi życiu i zdrowiu, gatunkami inwazyjnymi są **barszcze: Sosnowskiego i Mantegazziego** (*Heraclium sosnowskyi*, *H. mantegazzianum*). Na szczęście nie stwierdzono tych gatunków na terenie Słowińskiego Parku Narodowego, ani w jego najbliższej otulinie. Barszcze mogą dorastać nawet do 5 m wysokości (zazwyczaj mają ok. 2—2,5 m), kwiaty są koloru białego skupiające się w kwiatostanach w formie baldachów złożonych. Baldachy mogą mieć średnicę nawet 60 cm. Liście są bardzo duże — mogą mieć nawet 3 m długości, klapowane, mocno wcięte. Barszcz Sosnowskiego ma kłapy liści tępo zakończone, natomiast b. Mantegazziego - zastrzone.

Fot. 2. Nawłoc